

JULIA

IKAR

SANDRA NEWMAN

ORWELLOV ROMÁN ZO ŽENSKÉHO POHLADU

Sandra Newman
JULIA

Copyright © Sandra Newman 2023
Translation © 2025 by Kristína Karabová
Cover design © 2025 Pavol Bálík
Slovak edition © 2025 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9984-9

Sandra Newman

JULIA

Preložila
Kristína Karabová

IKAR

Venujem Jeffovi

Prvá část

Všetko to začal pracovník z Oddelenia dokumentácie, aj keď o tom ani netušil: upätý, zamračený, s namyslenými staromyšlienkarskými spôsobmi. Muž, ktorého Syme prezýval „Starý mrzutec“.

Niežeby bol Julii neznámy. Oddelenie literatúry, Oddelenie dokumentácie a Výskumné oddelenie chodili na druhý pokrm o trinásť nula nula, takže sa z videnia poznali. Lenže doneďávna to bol naozaj len Starý mrzutec, čo vyzeral, akoby zhltol muchu, a kašlal viac, než hovoril. V skutočnosti sa volal súdruh Smith, aj keď oslovenie „súdruh“ k nemu akosi nepasovalo. Pravda, ak si pri niekom pripadáte hlúpo, keď ho máte osloviť „súdruh“, radšej sa s ním ani nedávajte do reči.

Bol chudý a mal veľmi svetlé vlasy. A bol tiež fešák, alebo skôr mohol by byť, keby celý čas nechodil s kyslým výrazom. Nikto ho nikdy nevidel usmievať sa – iba ak s núteným úšľabkom na znak straníckej zbožnosti. Raz Julia spravila chybu, že sa naňho usmiala, a on ju schladil pohľadom, po ktorom by skyslo mlieko. Povrávalo sa, že vo svojom odbore vynikal, ale nemohol napredovať, pretože pochádzal z rodiny neosôb. A preto pravdepodobne zatrpkol.

Tak či onak, Syme ho až hanebne šikanoval. Syme na Výskumnom oddelení na Ministerstve pravdy vymýšľal nové slová novoreči. Mali vyčistiť umy, ale učiť sa ich bolo hlavne strašné martýrium. Väčšina ľudí to ešte ako-tak zvládala, ale Starý mrzutec Smith sa už len pri slove „nedobre“ tváril, ako keby si obaril jazyk. A Syme sa mu preto ešte viac lepil na päty ako najlepší priateľ, ešte hustejšie ho kropil novorečou a pozoroval, ako ho pritom skrúca. Navyše Smith nemal žalúdok ani na verejné popravy, takže mu Syme rozprával o tom, čo videl na šibenici, napodobňoval zvuky dusiacich sa ľudí a nezabudol dodať, že miluje, keď obesencom odvisne jazyk. Smith vždy neomylnne zozelenel. Takéto zábavky mal Syme veľmi rád.

Julia sa s ním zhovárala len raz v jedálni, keď sa nechtiac ocitli za jedným stolom. Vtedy o ňom ešte mala ilúzie. V Pravde bolo iba zopár zaujímavých mužov a skrslo jej v hlave, že by sa s ním mohla zblížiť, aspoň by si skrátila nudný deň. A tak s ním, prívetivejšie než by sa patrilo, zapriadla rozhovor o novej trojročnici, o tom, ako im na Odlit našťastie – chvála Veľkému bratovi – došla nová posila, a mimochodom, ako sú na tom na Oddoku?

Namiesto odpovede sa jej s vyhýbavým pohľadom spýtal: „Takže ty pracuješ na stroji na literatúru?“

Zasmiala sa. „Opravujem, čo sa pokazí, súdruh. Nie je tam len jeden stroj. Čo by to bola za mašina, keby sa musela opravovať celý deň!“

„Večne ťa vidím chodiť s kľúčom.“ Pohľadom skĺzol na čerвенú šerpu Ligy mládeže proti sexu, čo mala uviazanú okolo pása, a hneď ho odvrátil, akoby ho kopla elektrina. Pochopila, že ten nešťastník sa jej bojí. Báľ sa, že ho udá za sexčín – ako keby videla špinavosti, čo mu zrejú v hlave!

V každom prípade, potom rozhovor stratil zmysel. Mlčky dojedli svoju porciu.

Všetko sa zmenilo v jedno nevlúdne aprílové ráno: na uliciach besnili zlovestné vetry, Londýn rachotal a skuviňal, akoby mal padnúť k vlastným nohám, a na Oddelení literatúry sa zjavil O'Brien.

S jeho príchodom sa Odlit premenil na blázinec, všetci predvádzali ťažké pracovné nasadenie, len Julia nemala do čoho pichnúť. Celé dopoludnie sa prechádzala po mostíku nad halou a márne vyzerala žlté vlajočky, ktoré signalizovali, že niekto potrebuje niečo opraviť. Zvyčajne kľúčili ako burina a Julia celý deň lietala hore-dole na výzvy: „Súdružka, niečo nám tu hrká... Aha, teraz to prestalo. Nemrkneš na to?“ Zamestnanci ju väčšinou volali len pre to, aby mali zámienku vykradnúť sa na chodbu na kus reči a hlt džinu, a Julia hrala svoju úlohu – vypla stroj a tvárila sa, že sa domnelému problému snaží prísť na koreň.

No dnes v hale nič nehrkotalo. Všetci sa báli, aby ich O'Brien náhodou nepokladal za záškodníkov. Julia sa doobeda prechádzala sem a tam po mostíku a mala sto chutí si zapáliť, ale vedela, že cigareta by ju usvedčila z trestuhodnej záhaľky.

Odlit zaberá rozľahlé priemyselné plochy bez okien v prvých dvoch podzemných poschodiach Ministerstva pravdy. Priestoru dominovala dejová technika: osem gigantických strojov, ktoré vyzerali ako obyčajné krabice z lesklého kovu. Keď sa otvorili, vnútro každej krabice odhalilo ohromnú záľahu rôznych senzorov a páčok. Len Julia a jej kolegyňa Essie vedeli, ako sa prepchať dnu a nič neporušiť. Ústredný mechanizmus bol zostrojený na spôsob kaleidoskopu. Obsahoval šestnásť súprav záchytných výstupkov, ktoré vyberali a presúvali dejové prvky: chytali a odkladali stovky kovových písmeniek a značiek, kým sa nenašiel celok, ktorý sa hodil dokopy. Úspešný vzor sa vyskladal – znova strojovo – na zmagnetizovanú dosku. Tá sa potom namočila do vaničky s typografickou farbou, vytiahla sa, odkvapkala a od tlačila na papierový kotúč. Hotový odtlačok sa odrezal a vedúci výroby ho odobral.

Výsledok tvoril mriežkovaný obrazec, ktorý žartovne prezývali „kartičky na bingo“; v nich boli zakódované prvky diela: žáner, hlavné postavy, hlavné scény. Raz sa jeden chlapík z Prepisovacieho tímu pokúsil Julii vysvetliť, ako jednotlivé symboly interpretujú, ale márne. Ešte aj po piatich rokoch na oddelení v nich videla len východoázijské piktogramy.

Manažér výroby jej teraz pred očami odstrihol z kotúča nový výtlačok a zamával ním, aby osušil farbu. Keď bol spokojný, list zvinul, vložil do zeleného tubusu a poslal potrubnou poštou. Julia pozorovala, ako tubus presvišťal cez spleť priestvitných umelohmotných trúbok uchytených na strope a pristál v koši na južnom konci miestnosti. Tam sídlil Prepisovací tím, kde v dlhých radoch sedeli muži a ženy, mrmlali do skriptofónov a premieňali kartičky na bingo na romány a poviedky. V tejto fáze však už nefigurovali žiadne stroje, takže Julia stratila záujem.

Zato dejová technika ju neprestávala fascinovať – ako funguje a ako rôzne sa môže pokaziť. Vedela, ako sa miešajú typografické farby, a sama nadšene vysvetlovala, prečo je modrá problematická. Vedela, ako sa fixuje papierový kotúč a prečo sa papier zadrháva či krčí. Vedela až neznesiteľne presne povedať, kedy treba vymeniť tú či onú súčiastku, a vedela aj to, ako vyplniť žiadanku, aby jej ju nezamietla Komisia pre výrobné zdroje. No o konečnom výsledku, o samotných knihách, vedela len málo a trápili ju ešte menej.

Raz sa jej jeden chlapík z Prepisovacieho priznal, že to má ako niekdajší vášnivý čitateľ rovnako. „Nenadarmo sa vraví, že keď máš rada párky, nikdy by si nemala vidieť, ako sa vyrábajú. Ináč sa ti znechutia. Tak som dopadol s knihami.“ Výrok o párkoch na Juliu neplatil. Sama ich kedysi vyrábala a jedla a ani sa nad tým nezamýšľala. Raz dokonca zjedla surový párok, aby vyhrala stávkou. Výrok však platil na knihy ako *Vítazstvo revolúcie: Všetci za Veľkého brata* alebo *Frontová sestra VII: Larissa*.

Pohrúžená do myšlienok odrazu zistila, že mimovoľne pozoruje O'Briena. Kráčal halou, prednášal improvizované príhovory, kládol otázky, vlúdne sa na všetkých usmieval. Pracujúci ďalej od neho pokračovali v robote so sklonenými hlavami a neprítomným výrazom. Usilovne napodobňovali stroje, v mnohých prípadoch až pridobre. No čím bol O'Brien bližšie, tým viac tvárí sa s nesmelou nádejou obracalo k nemu ako kvety za slnkom. Niekoľkí opustili svoje pracovné miesta, obklopili ho a uchvátené načúvali jeho slovám. Rozhovory s členom Vnútra Strany mali, pochopiteľne, vždy prednosť pred prácou.

Pri pohľade zhora Juliu najviac zarážal fyzický kontrast medzi O'Brienom a jeho poslucháčmi. O'Brien mal oblečenú uhľovočiernu kombinézu z hrubej americkej bavlny, akú nosia členovia a členky Vnútra Strany. Kombinéza mu pasovala ako uliata, nepochybne bola ušitá na mieru. Všetci ostatní – z Okraja Strany – nosili modré kombinézy z viskózy, buď pritesné, alebo komicky objemné. Viskóza sa už po jednom

nosení vyťahala na kolenách, po dvadsiatich boli kolená samá záplata. Farba pri praní púšťala, takže každá kombinéza mala trochu iný odtieň modrej a zostala fľakatá na miestach, kde farba nerovnomerne vybledla. Vysoký a dobre stavaný O'Brien sa vynímal medzi pracujúcimi Odlitu, buď až príšerne vychrtnutými, alebo bruchatými. Všetci sa zo zvyku pokorných ľudí hrbili, kým mocný O'Brien sa naopak držal vzpriamene. Nedali sa neobdivovať jeho veľké ruky so zjazvenými hánkami a zlomený tupý nos, aj keď v skutočnosti nemal na sebe ani chybičku. A ten jeho šarm – k mužom sa správal ako k dôverným priateľom a každému dievčaťu dával pocítiť, že mu padlo do oka. Iste, iba to hral, ale chtiac-nechtiac v ľuďoch vyvolával sympatie.

Julii pripomínal jeden film, v ktorom akýsi vnútrostraník uviazol v Druhom agrokraji a nakoniec zachránil úrodu. On jediný si jasnozrivo všimol drobných škodcov, ktorí zvnútra požírali kukuricu. To všetko vďaka nadpriemernému intelektu, znázornenému slušivými okuliarmi na špičke nosa. Keď však nadišiel čas pomôcť so žatvou, straník si okuliare odložil do vrečka a ohromil sedliakov svojou konskou silou. Dievčatá za ním vzdychali a roľníci sa išli potrhať od smiechu na jeho zemitých vtípoch. Presne tak pôsobil O'Brien, ešte mal aj okuliare so zlatým rámom a okolo seba vzdychajúce dievčatá. Vtom sa pri ňom vedľa Stroja 4 zhmotnila spolubývajúca z Juliinej ubytovne, Margaret: zrumenená si prehrabávala pieskovožlté vlasy a smiala sa na všetkom, čo O'Brien povedal. Margaret ani nepracovala na Odlite a zjavila sa tu bezdôvodne. Za ňou stáli Syme a Ampleforth, ktorí pracovali s ňou na desiatom poschodí. Zrejme niekto všetkých troch upozornil na O'Brienov príchod a prihnali sa dole.

Julia podráždene odvrátila zrak. Ani jej by neuškodilo, keby sa porozprávala s O'Brienom – nie pre jeho modré oči, ale aby zistila, či doma nepotrebuje niečo opraviť. Väčšina ľudí potrebovala: majstri z Domopravy si totiž dávali načas, a keď už sa konečne dostavili, chýbali im patričné súčiastky. Julia

opravovala po domoch, lebo to (aspoň podľa svojich slov) brala ako výzvu, ale takmer každý jej zo samej dobroty podstrčil päťdesiat dolárov. A známosť s vnútrostraníkmí sa mohla hodiť, aj keď jej nezaplatili nič. To bolo vlastne ešte lepšie, znamenalo to, že ju považujú za priateľku. Julia počula o prípadoch, keď sa ľudia vďaka takýmto priateľstvám dostali k práci či bytu.

Z O'Briena by bol ideálny „priateľ“. Julia však zostávala na ochodzi a schovávala si tvár pod maskou poctivej ostražitosti. Už len pri pomyslení na to, že sa k tomu mužovi priblíži, mala zimomriavky. O'Brien bol z Ministerstva lásky.

V tej chvíli vypadla elektrina. Stroje zabzučali, spomalili a ťažkopádne zaskučali ako nejaké hrmotné zviera, ktoré sa celou svojou ťažkou váhou zviezlo na zem.

Do ticha – ako po údere do lakťa či ako v hlučnej chvíli po výbuchu bomby – sa rozoznala siréna. Zvolávala ľudí na dve minúty nenávisti.

Odlit, ako aj desiatka ďalších oddelení, prežíval Nenávist v Oddoku. Tam na to bol priestor – polovicu personálu prepustili počas Malej reštrukturalizácie v roku sedemdesiatdeväť. Také premiestnenie predstavovalo pre Odlit, oddelenie, kam neprenikalo denné svetlo, vítanú prestávku, lebo Oddok sídlil na desiatom poschodí s oknami na všetkých štyroch stranách. Háčik bol jedine v tom, že mali zakázané používať výťahy – pohybom k zdraviu, súdruhovia! Navyše sa v budove nachádzali takzvané „prízračné“ poschodia, kde kedysi fungovali rušné kancelárie, ale teraz zívajú prázdnotou, takže desiate poschodie bolo v skutočnosti trináste. Nielenže to znamenalo tri poschodia navyše, ale ešte museli prejsť aj okolo vymretých priestorov.

Na schodisku nad každou podestou sa vynímal transvízor. Syme a Ampleforth namáhavo stúpali po schodoch a neustále sa zastavovali, aby očividne uchvátení komentovali všetko, čo sa rinulo z prístroja. Popritom fučali a utierali si pot z čela. Julia si navykla usmievať sa pred každou obrazkou.

Predstavovala si, že jej zjav poteší nejakého znudeného doze-rajúceho. Schody pre ňu neznamenal žiadnu hrôzu. Mala dvadsaťšesť rokov, bola v rozpuku síl a ešte nikdy sa tak dobre nestravovala. Dnes po dlhých nudných hodinách záhaľky mimoriadne ožila, cupitala nahor a trkotala s každým, koho stretla, podávala si s nimi ruky a smiala sa na ich vtipoch. Syme ju volal „Majte ma radi“, čo ju občas zarazilo, ale hovorila si, že to mohlo byť aj horšie. Spomalila až na konci, keď zbadala, že už-už predbehne O'Briena. Preto mu šla v päťach, keď sa skupina začala trúsiť do Oddoku.

Prvého si všimla Smitha – Starého mrzutca. Rozmiestňoval stoličky a zaujatý touto činnosťou vyzeral prekvapivo sympaticky. Bol chudý, mal zhruba štyridsať, neobyčajne svetlé vlasy a sivé oči a podobal sa na hrdinu z plagátu „Sláva našim intelektuálne pracujúcim“, len nemal teleskop. Zdalo sa, že sníva o niečom chladnom, ale peknom. Možno myslel na hudbu. Bez ohľadu na ľahké krívanie sa pohyboval s očividným potešením – zjavne bol rád fyzicky užitočný.

No len čo zbadal Juliu, opovržlivo zvrátil pery. Udivujúco sa zmenil: z jastraba na jaštera. Julii mihlo hlavou: „Tebe by pomohla dobrá šukačka!“ Dobreže sa nerozosmiala, pretože, pochopiteľne, trafila do čierneho. Jeho skutočný problém nespočíval v tom, že jeho rodičia boli neosoby alebo že by nedokázal kráčať so straníckou doktrínou, a nemohol za to ani jeho nepekčný kašeľ. Starý mrzutec trpel škaredou formou vyhni-tého sexu. Na vine bola, prirodzene, žena. Kto iný?

Smith si sadol a Julia sa bez veľkého rozmýšľania usadila rovno zaňho. Výber miesta si pred sebou ospravedlnila tým, že je hneď pri oknách. No keď Smith, vyvedený z miery jej prítomnosťou, stuhol, Juliu ovládla zlomyseľná radosť. Vedľa nej stála nízka knižná polička s jednou jedinou knihou – starým slovníkom novoreči z roku 1981, ktorý pokrývala jemná vrstva prachu. Predstavila si, že po tom prachu prejde prstom a potom ním píše Smithovi po šiji – možno J ako Julia, ale to by, samozrejme, nikdy neurobila.

Obťažovalo ju len jedno: že cíti jeho pach. Správne by mal raziť plesňou, ale vychádzal z neho zdravý mužský pot. Presunula pozornosť na jeho vlasy, husté a jemné a asi celkom príjemné na dotyk. Je nefér, že Strana kazí pekných. Nech si majú všetkých tých Ampleforthov a Symov, a Smithov nech nechajú jej.

A vtom – kto by to bol povedal – sa zjavila Margaret a prisadla si rovno k Smithovi, za ňou O'Brien, ktorý si sadol z jej druhej strany. Margaret a Smith si akoby jeden druhého nevšímali. V Oddoku sa tak správali všetci. Ich práca bola zradná, veď celé dni čítali staromyšlienkarske diela, preto si držali vzájomný odstup. Julii však teraz vítala v hlave otázka, prečo sa O'Brien nalepil na Margaret? Hádám mu len neimponujú zaliečavé úsmevy a vzdychy tuctovej Margaret?!

Julia odvrátila zrak – najbezpečnejšia taktika, keď niekto robí niečo zvláštne – a zadívala sa do okien. Vonku preletel novínový zdrap, zvíjal sa vo vzduchu, potom sa náhle rozprestrel a letel strmhlav nadol, kde sa črtali strechy. Z tejto výšky vyzerali prolétske štvrte na nerozoznanie od štvrtí, kde bývali členovia Strany, čo jej odjakživa pripadalo zvláštne. Ani diery, kam dopadli bomby, nebolo ihneď vidno, hoci keď ste chodili ulicami, zivali všade naokolo a Londýn občas nepôsobil ako mesto, ale ako jeden veľký kráter. Cez deň bolo zakázané používať palivo na súkromné účely a len kde-tu sa dali rozoznať obláčiky dymu. Dvíhali sa zo stravovne A1. Vypínala sa aj elektrina: špinavé tmavé okná kancelárskych budov vtedy žiarili ponurým morským jasom.

Skromný výhľad zacláňal obrovitánsky transvízor na neďalekej budove Oddelenia dopravy: pohyblivé obrázky vytvárali ilúziu, že denné svetlo bliká a nepatrne sa mení. Výjavy sa dookola opakovali. Prvý zobrazoval skupinku nevinných ružovolicích detí, ako sa hrajú na ihrisku. Na obzore sa objavili zvrhlíci, Eurázijci a kapitalisti, ktorí sa za deťmi načahovali zverskými labami. Vzápätí sa vynoril obrázok Veľkého brata, zneškodnil všetkých zloduchov a na oblohe sa rozsvietilo heslo:

ĎAKUJEME TI, VELKÝ BRAT, ZA BEZPEČNÉ DETSTVO!
Následne sa znova objavili tie isté deti, ale teraz už v rovnosťatách detskej organizácie Špióni: sivé šortky, modré košele a červené šatky na krkoch. Radostní Špióni pochodovali s vľajkou angsoču a heslo na oblohe sa zmenilo: PRIDAJTE SA K ŠPIÓNOM! Potom všetko zmizlo a znova sa ukázal prvý výjav.

Nad touto scénou čínorodo krúžili vrtulníky. Najprv človeku udreli do očí tie veľké, ich rachot prenikal aj cez hrubé okenné sklá. V každom sedel pilot a dvaja ostrelovači. Občas sedel ostrelovač nenúteno rovno v otvorených dverách vrtulníka, s čiernou puškou opretou o koleno. Pri pohľade na helikoptéry ste si mimovoľne všimli celé krdle mikrokoptér pod nimi a veľké stroje pri nich vyzerali ako ich rodičia. Mikrokoptéry boli ovládané na diaľku a používali sa len na dozeranie, a ak ste v štvrtiach, kde bývalo členstvo Okraja Strany, občas zdvihli oči od práce, zbadali ste mikrokoptéru vznášať sa za oknom ako zvedavý vták.

No najviac bilo do očí Ministerstvo lásky. Dvíhalo sa zo spleti rozvalín a územčistých domčekov ako biela plutva vystrčená z kalnej hnedej vody. Na jej prebleskujúcej fasáde sa dali rozoznať drobné postavičky pracovníkov pripevnených na sieťovine tenulinkých káblov, ako drhnú až strašidelne belostnú stenu ministerstva. Odhliadnuc od detailu s robotníkmi, budova svojou bielobou vyvolávala dojem vlastnej neprítomnosti, akéhosi portálu, ktorý pretína toto ošumelé mesto a oblačnú oblohu a vedie nikam. Láska nemala žiadne okná a strohá krása budovy pôsobila dusivo. Ktosi Julii povedal, že tamojšie myši nemajú oči; bez svetla ich nepotrebnú. Bola to, samozrejme, totálna blbosť. V štyroch najdôležitejších ministerstvách fungovala elektrina ešte aj pri výpadku prúdu. Ale ani tak jej mýtické slepé myši nedali pokoj. Symbolizovali totiž skutočné hrôzy, čo sa za tými stenami dejú, nevidené hrôzy, ktoré si človek v nevedomosti môže len predstavovať.

Za Láskou na juhozápade stála skromnejšia sklenená veža Ministerstva hojnosti, zaliata svetlom. Ešte južnejšie

sídlilo Ministerstvo mieru, ktoré vyzeralo iba ako žiara zahalená hmlou. A ešte ďalej za ním Julia rozlíšila matný zelený opar, zrejme polia na okraji Londýna. V jej predstavách bol ten opar Kent alebo presnejšie Poloautonómna zóna 5 (ako sa oficiálne nazýva), kde vyrástla.

Pracujúci na Ministerstve pravdy sa zväčša narodili v meste a prechádzali okolo okien bez povšimnutia, ale Julia sa Londýna nevedela nabažiť. Páčili sa jej jeho spustnutosť a úpadok a dokonca aj jeho divokosť, keď sa zatúlala mimo stranických štvrtí. Bolo to najlepšie mesto Územnej oblasti jeden, najľudnatejšie mesto celej Oceánie od Shetlandskej poloautonómnej zóny až po Argentínsku hospodársku oblasť. Juliu neopúšťal pocit, aké má šťastie, že je tu, aj keď sa narodila v Poloautonómnej zóne 5 medzi kravami a tábormi.

Kým sa dívala z okna, miestnosť sa naplnila a Smithovo pižmo splynulo so všeobecným puchom špinavej bielizne, kyslého dychu a lacného mydla. Podaktorí už vraštili tváre – pripravovali sa na Nenávisť. Vždy bolo zvláštne pozerať, ako zhromaždení vrčia a zabodávajú pohľady do prázdnej obrazovky. Juliu zaplavila zvyčajná nervozita, že sa to tentoraz nepodarí, že sa budú snažiť zúriť, ale potom to od trápnosti vzdajú či jednoducho vybuchnú do smiechu. Zakaždým keď si to predstavila, videla sa, ako vstáva a mravokárne hreší posmešnikov. Aj keď v skutočnosti by sa rozosmiala prvá.

A vtom sa to začalo. Najprv to pocítili, až potom počuli – ako vibráciu podobnú hromu, ktorá prešla do ohlušujúceho, prenikavého hlasu. Zdalo sa, že hučí rovno v kovových stoličkách, že zo svetiel srší migréna. Všetci nahnevane zrúkli, keď sa na obrazovke objavila nenávidená tvár Emmanuela Goldsteina.

Bola to chudá inteligentná tvár, vyžarujúca istú vlúdnosť, ktorá však vzápätí pôsobila lstivo a falošne. Oči za okuliarmi vyzerali detské a zároveň oplzlé. Hrubé pery mal neustále vlhké. Pri pohľade na ne človeka prepadla nutkavá potreba prekrížiť nohy. Veniec hustých bielych vlasov a hľuzovité rysy

tváre mu dodávali vzhľad ovce. Ešte aj jeho nariekavý hlas znel ako blačanie. Na začiatku nahrávky predniesol nejaký prejav – sprvoti pripomínal iné stranické reči. Celé úseky boli vlastne v novoreči: *choromyšlienkarstvo zmohlo naddobrych pravdobojovníkov*. Až keď ste sa pozorne započúvali, zistili ste, že v skutočnosti len útočí na Oceániu, Stranu a ich spôsob života.

Emmanuel Goldstein bol kedysi hrdinom revolúcie, svojho času bojoval po boku Veľkého brata. Lenže neskôr sa obrátil proti Strane a svoju prefikanosť a veľkú dávku energie teraz venoval tomu, aby zničil Oceániu a jej obyvateľstvo. Nikto nebol v bezpečí pred jeho zlými úmyslami. Ak sa mu nepodarilo obrátiť občanov proti Strane, otrávil pitnú vodu. Ak nemohol skaziť deti, vyhadzoval do vzduchu školy. Opovrhoval cnosťou a statočnosťou, tieto vlastnosti mu chýbali, a preto nenávidel Veľkého brata z celého svojho zvrhého, príživníckeho srdca. Hoci jeho prejavy vždy prekypovali očividnými klamstvami a nezmyselným klišé ako „sloboda prejavu“ a „ľudské práva“, stále sa mu darilo niektorých obalamutiť. Jeho prívrženci mohli za všetky nedostatky v Oceánii, od sabotáží, ktoré znamenali nedostatok potravín, až po podrývanie morálky vojska, čo bránilo Oceánii vyhrať vojnu.

Pravdaže, ľudia vedeli, že to všetko určite nie je pravda. Kolovalo toľko príbehov o Goldsteinových zločinoch, že na ich spáchanie by potreboval tisíc rokov. Napríklad Londýn je vraj prešpikovaný teroristami, ale na vlastné oči nikto nikdy žiadneho nevidel. Obzvlášť pritiahnuté za vlasy boli historky o tom, ako Goldstein unikol pred spravodlivosťou. Vždy v nich figurovali napínavé opisy statočných činov našich Chlapcov v čiernom a ponížujúca epizóda, ako Goldstein padol na zadok alebo kňučal a prosíkal o život, keď tu ho v poslednej minúte zachránil nejaký zloduch – zvyčajne stranický funkcionár, ktorý len nedávno prišiel o priazeň.

Dnes Goldstein neskutočne infantilne a urážlivo brojil proti vojne, ako keby za ňu niesla vinu len Oceánia. Bolo mu ukradnuté, že dnes ráno zahynuli pod bombami ľudia. Aby

však nehrozilo, že mu na agitáciu skočíte, za jeho hlavou sa ukázali rady pochodujúcich eurázijských vojakov – neko-
nečné šíky valibukov s nemilosrdnými tvármi. Nenávisť bola v plnom prúde, celá miestnosť stála na nohách a kričala. Margaret zalial rozkošný rumenec, rozťahla pery v záplave zmyselného hnevu a O'Brien sa mužne postavil, pripravený chytiť sa za pasy s nenávideným nepriateľom. Ešte aj Smith s nečakanou zlosťou jačal a krčovito kopal do stoličky. Na okamih sa Julia riskantne odpojila od diania a analyticky uvažovala, či Smith nefinguje. Vtom ňou zalomcovala panika. Zabudla, že musí ďalej vrieskať. A teraz sa jej ešte aj chcelo zívnuť.

Impulzívne schmatla z poličky starý slovník novoreči. Zhlboka sa nadýchla a zrevala: „Sviňa! Sviňa! Sviňa!“ a šmarila ťažkú knihu ponad hlavy ostatných. Tá preletela cez celú miestnosť a s dunivým buchnutím trafila do obrazovky. Všetci sa strhli a Julia zapochybovala, či to bol dobrý nápad. Jej čin totiž mohli vnímať ako útok na transvízor. Prístroje boli pozoruhodne robustné a žiadna kniha ich určite nemohla poškodiť, ale vie to aj O'Brien? Nevyhodnotí jej poryv ako sabotáž?

Lenže O'Brien si nič nevšimol a hulákal ďalej a ostatní začali zasypávať transvízor všetkým, čo im prišlo pod ruku. Jeden účastník hodil škatuľku cigariet, ďalší topánku. Juliu zalial studený pot, ale po chvíli strach opadol. Potlačila aj zradné zívanie.

Výjav na obrazovke sa začal meniť. Goldsteinova tvár sa premenila na skutočnú ovcu a jeho reč prešla do dlhého prenikavého „béééé“. Len čo sa ľudia rozosmiali a začali sa posmievať, ovcu vystriedal záber na statného eurázijského vojaka, ktorý vyskočil smerom do obecnstva so samopalom v ruke. V predných radoch sa podaktorí strhli.

No tento obraz ihneď prešiel do utešujúcej tváre Veľkého brata – vodcu Strany – asi štyridsaťpäťročného muža s hustými čiernymi vlasmi a čiernymi fúzmi. Tento Veľký brat sa podobal a zároveň nepodobal na mladého Veľkého brata

s vyhrnutými rukávami na armádnych náborových plagátoch či na Veľkého brata v detstve, ktorý hľadel z odznakov Špiónov. Dospelý vodca sa vyznačoval krásou a vrcholne čistou, upokojujúcou mužnosťou. Celé desaťročia bojoval za svoj ľud a dožil sa doby, keď sa jeho vízie stali skutočnosťou. Neraz ho zradili nespočetní spoločníci, ktorých považoval za verných súdruhov, desiatky ráz mu o život usilovali kapitalisti, ale on stál ako skala v potope sveta. Rozumel túžbam i problémom obyčajného človeka. Bol veľký, a pritom dobrý. Len blázon by nemiloval Veľkého brata; nech sa dialo čokoľvek, toto tu bolo vždy.

Veľký brat prehovoril a všetci sa pomkli k transvízoru, akoby sa chceli zohriať v jeho svetle. Povedal: „Stojíme tu zjednotení. Pravda je na našej strane...“ Nasledovali ďalšie slová, veľkolepé i obyčajné, ktoré ihneď po vypovedaní vyprchali Julii z pamäti. Margaret sa nahla nad operadlo prázdnej stoličky pred ňou, šepkala: „Môj spasiteľ!“ a zaborila si tvár do dlaní. Aj Smith sa natahoval dopredu so vztyčenou hlavou.

V záverečných sekundách tvár Veľkého brata nahradili tri základné heslá Strany, napísané hrubými čiernymi písmenami na červenom podklade: VOJNA JE MIER. SLOBODA JE OTROCTVO. NEVEDOMOSŤ JE SILA. Potom obrazovka zhasla a obecnosť sa pozerala na seba v matnom odraze. Začalo skandovať: „Vé-bé! Vé-bé! Vé-bé!“ Najprv nezladene a neusporiadane, ale čoskoro chór nadobudol pomalý, rovnomerný rytmus. Teraz sa už všetci postavili, niektorí podupávali alebo bubnovali po operadlách stoličiek. Táto časť rituálu zakaždým prinášala uvoľnenie. Všetci si vydýchli a rozžiarili sa. Správne si osvojili ďalšiu myšlienku, hlboko precítili ďalší pocit. Veď ako málo od nich, koniec-koncov, Strana žiada. Nemuseli poznať všetky najnovšie slová novoreči ani nasilu veriť protichodným názorom. Ak nenávidíš nepriateľa, si hoden a hodna lásky. Ľudia sa na seba prihlúplo usmievali a niektorým sa tlačili do očí slzy. Užili si kvalitnú dávku nenávisťi.

Teraz už len zostávalo vyriešiť drobný problém – určit moment, kedy zmĺknuť. Nikto nechcel byť prvý, ale nebolo dobré ani byť posledný. Julia sa rozhodla riadiť sa O'Brienom, no len čo jej to prebleslo hlavou, otočil sa a ona s údivom zistila, že už mlčí. Na tvári mal divný výraz, ani nie radosť, ale akýsi pobavený záujem. V prvej chvíli v tom Julia videla niečo sexuálne a prekvapená si pomyslela, že ho praobyčajná Margaret naozaj akosi priťahuje.

Lenže on sa nepozeral na Margaret. Bolo to nemožné, ale hľadeli si do očí so Smithom. Smithovu tvár, otvorenú, pokojnú, ožarovala akási záhadná neha. Pôsobil ako čistinka zaliata slnečným jasom.

Julia sa inštinktívne odvrátila a v tej chvíli skandovanie ustalo. Zavrela ústa na poslednom, prebytočnom „Bé!“, a keď sa obzrela späť, O'Brien a Smith už sústredene hľadeli pred seba. Nikto by nebol povedal, že si jeden druhého vôbec všimli.

Okamžite začala pochybovať o tom, čo videla. Veď ľudia sa občas pozerajú na druhých. No a čo? Smithova láskyplná tvár sa až tak nelíšila od výrazu ostatných oslavujúcich Veľkého brata. A čo je prekvapivé na tom, že O'Brien pozrel na Starého mrzutca s neosobným pobavením? Veď podobne naňho každý deň hľadá aj Syme.

Ľudia sa dvíhali zo stoličiek. K O'Brienovi pristúpil Ampleforth a začal mu podliezavo vykladať o nových kvótach na poéziu. O'Brien predstieral zaujatosť, prikyvoval a opäť vyžaroval úprimnosť. Smith skladal stoličky so zvyčajnou kyslou, zvrastenou tvárou, skrátka to bol znova starý dobrý Smith.

Nie, veď sa napokon nič nestalo. Julia to pustila z hlavy a vydala sa na dlhú cestu späť na Odlit.

Po dvoch minútach nenávisti sa Julia vypísala na dve hodiny na „menštruáčnú péenku“. V skutočnosti sa vybrala do svojej ubytovne vyriešiť upchatý záchod, ktorý sa nie a nie uvoľniť. Túto drobnú opravu by síce mala vzhľadom na sliediaceho O'Briena odložiť, ale na ubytovni mali len dva záchody a zo skúsenosti vedela, že do večera sa nevyhnutne upchá aj druhý. Tak či onak, výsadu menštruáčnej práceneschopnosti využívali a zneužívali všetky dievčatá. Už dávno sa nikto ani nepokúšal predstierať, že súvisí s naozajstnou nevoľnosťou či s konkrétnym obdobím v mesiaci. Na strážnici ani nemrkli, dokonca ani vtedy, keď Julia do knihy záznamov zapísala požičanie inštalatérskoho krtka. Na strážnici pracovali, pochopiteľne, samí chlapi; zrejme si mysleli, že bez tohto náradia sa pri menštruácii nezaobíde.

O tejto hodine zívalo cykloparkovisko prázdnotou. Jedine správkyňa tam driemala v kresle s fľašou Džinu víťazstva medzi nohami. Pod radom plagátov VELKÝ BRAT ŤA VIDÍ a transparentom s heslom NA DVOCH KOLESÁCH ZA ZDRAVÍM! sa v stojanoch nakláňali stovky otlčených paradajkovočervených bicyklov. Väčšina z nich mala hrdzavé reťaze a ohnuté spice a bola nepojazdná. Ešte ráno Julia medzi dve pokrivené rachotiny ukryla spoľahlivý Atlantic, ale zrejme si ho niekto všimol a čmajzol ho. Pohľadom prehľadala stojany, či kdesi nenájde stužky alebo motúziky, ktorými si ľudia značili funkčné bicykle. Márne. Naveľa po desiatich minútach našla starý robustný International, ktorý mohol zvládnuť cestu domov.

Ako odchádzala, na vonkajších transvizoroch ministerstva sa zjavil obrázok trieštiacej sa vlny – hudobný program určený pre druhý pokrm, ktorý sprevádzala skladba *Panna oceánska*. Na stenách okolitých budov viseli rady plagátov s VB: VELKÝ BRAT ŤA VIDÍ, VELKÝ BRAT ŤA VIDÍ, VELKÝ BRAT ŤA VIDÍ. Tieto slová a jeho vážna starostlivá tvár zaberali celú